χρόνο λήξεως της υποχρεώσεώς του και μέχρι το τέλος του 1983, το οποίο είχε ληφθεί υπόψη ως έτος αναφοράς από το οικείο κράτος μέλος.

Η κατά τον τρόπο αυτό ερμηνευομένη κανονιστική ρύθμιση δεν παραβιάζει την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, διότι αυτή δεν επιβάλλει τη δυνατότητα χορηγήσεως ποσότητας αναφοράς σε παραγωγό, ο οποίος δεν άρχισε εκ νέου, κατά τη λήξη της περιόδου μετατροπής, την παραγωγή γάλακτος λόγω επαγγελματικής ανικανότητας και ο οποίος, για τον λόγο αυτό, δεν παρέδωσε γάλα κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς του οικείου κράτους μέλους. Αυτός ο παραγωγός δεν μπορεί κατά μείζονα λόγο να επικαλείται, προκειμένου να λάβει ποσότητα αναφοράς, την ποσότητα γάλακτος που θα είχε παραδώσει, κατά τη διάρκεια ενός των δύο άλλων ετών εντός της περιόδου 1981 έως 1983, αν, κατά τα δύο αυτά έτη, δεν δεσμευόταν από την υποχρέωσή του.

Η κανονιστική αυτή ρύθμιση κατά μείζονα λόγο δεν προσκρούει στην αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων, διότι η διαφορετική μεταχείριση την οποία υφίσταται αυτός ο παραγωγός λόγω του ότι δεν μπορεί να δικαιολογήσει παραδόσεις γάλακτος πραγματοποιηθείσες κατά τη διάρκεια των ετών 1981 και 1982 και δεν μπορεί, επομένως, να ζητήσει λυσιτελώς να ληφθεί υπόψη άλλο έτος αναφοράς προκύπτει από το ότι η εν λόγω κανονιστική ρύθμιση δεν επιτρέπει να λαμβάνεται υπόψη έτος αναφοράς ευρισκόμενο εκτός της περιόδου 1981 έως 1983, ούτε θεωρητική ποσότητα υπολογιζομένη βάσει των παραδόσεων γάλακτος που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια περιόδου πριν από το 1981. Αυτός ο αποκλεισμός δικαιολογείται αντικειμενικώς από την ανάγκη να περιοριστεί, προς το συμφέρον τόσο της ασφάλειας δικαίου όσο και της αποτελεσματικότητας του συστήματος συμπληρωματικής εισφοράς, ο αριθμός των ετών που μπορούν να ληφθούν υπόψη ως έτη αναφοράς.

ΕΚΘΕΣΗ ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ
στην υπόθεση C-85/90 *

I – Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

1. *Η εφαρμοστέα κοινοτική κανονιστική ρύθμιση*

α) Ο *κανονισμός (ΕΟΚ) 1078/77* του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί θεσπίσεως συστήματος πριμοδοτήσεων για τη μη εμπορία του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων και τη μετατροπή των αγελών βοοειδών γαλακτοκομικής κατευθύνσεως (OJ 1977, L 131, σ. 1), είχε θεσπίσει, μεταξύ άλλων, σύστημα πριμοδοτήσεων μετατροπής, οι οποίες έπρεπε να χορηγούνται κατόπιν αιτήσεως στους παραγωγούς γαλακτοκομικών προϊόντων που θα αναλάμβαναν την υποχρέωση να μη πωλούν ούτε και να παραδίδουν δωρεάν γάλα ή γαλακτοκομικά προϊόντα προερχόμενα από την εκμετάλλευσή τους για περίοδο τεσσάρων ετών (άρθρο 3).

β) Ο *κανονισμός (ΕΟΚ) 856/84* του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προ-

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

ϊόντων (ΕΕ 1984, L 90, σ. 10), θέσπισε συμπληρωματική εισφορά επιβαλλομένη επί των παραδιδομένων ποσοτήτων γάλακτος που υπερβαίνουν μία ποσότητα αναφοράς η οποία έπρεπε να καθοριστεί. Το σύστημα αυτό τίθεται σε εφαρμογή σε κάθε περιοχή του εδάφους των κρατών μελών σύμφωνα με μία από τις ακόλουθες εναλλακτικές λύσεις (άρθρο 1):

— κατά την εναλλακτική λύση Α, η εισφορά οφείλεται από τους παραγωγούς γάλακτος επί των ποσοτήτων γάλακτος που παρέδωσαν σε έναν αγοραστή και υπερβαίνουν την ποσότητα αναφοράς που πρέπει να καθοριστεί (εναλλακτική λύση παραγωγού)·

— κατά την εναλλακτική λύση Β, η εισφορά οφείλεται από τους αγοραστές γάλακτος ή άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων (γαλακτοπωλεία) επί των ποσοτήτων γάλακτος οι οποίες τους παραδίδονται από παραγωγούς και οι οποίες υπερβαίνουν την ποσότητα αναφοράς που πρέπει να καθοριστεί. Ο αγοραστής που οφείλει την εισφορά υποχρεούται να μετακυλίσει την εισφορά αυτή αποκλειστικά στους παραγωγούς που αύξησαν τις παραδόσεις τους, ανάλογα με το πόσο συνετέλεσαν στην υπέρβαση της ποσότητας αναφοράς του αγοραστή (εναλλακτική λύση αγοραστή).

γ) Οι γενικοί κανόνες εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς περιλαμβάνονται στον *κανονισμό (ΕΟΚ) 857/84* του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 1984, 90, σ. 13). Ο κανονισμός αυτός καθορίζει ιδίως την ποσότητα αναφοράς που προβλέπεται στον βασικό κανονισμό 856/84, δηλαδή την ποσότητα που δεν υπόκειται στη συμπληρωματική εισφορά. Η ποσότητα αυτή είναι, καταρχήν, ίση με την ποσότητα γάλακτος ή ισοδυνάμου γάλακτος που παραδίδεται από τον παραγωγό (εναλλακτική λύση Α) ή αγοράζεται από τον αγοραστή (εναλλακτική λύση Β) κατά τη διάρκεια του ημερολογιακού έτους 1981, προσαυξημένη κατά 1 % (άρθρο 2, παράγραφος 1). Πάντως, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι στο έδαφός τους η ποσότητα αναφοράς είνα ίση με την ποσότητα γάλακτος ή ισοδυνάμου γάλακτος που παραδόθηκε ή αγοράστηκε κατά το ημερολογιακό έτος 1982 ή το ημερολογιακό έτος 1983, πολλαπλασιαζομένη με ποσοστό που καθορίζεται κατά τρόπο που να μην ξεπεραστεί η εγγυημένη ποσότητα (άρθρο 2, παράγραφος 2). Τα άρθρα 3, 3α, 4 και 4α, του κανονισμού 857/84, όπως τροποποιήθηκε, καθιστούν δυνατό στα κράτη μέλη να λαμβάνουν υπόψη ορισμένες ιδιαίτερες καταστάσεις κατά τον καθορισμό των ποσοτήτων αναφοράς ή να παρέχουν ειδικές ή συμπληρωματικές ποσότητες αναφοράς.

Συγκεκριμένα, το άρθρο 3 ορίζει τα εξής:

«Για τον καθορισμό των ποσοτήτων αναφοράς που αναφέρονται στο άρθρο 2 και στα πλαίσια της εφαρμογής των εναλλακτικών λύσεων Α και Β, λαμβάνονται υπόψη ορισμένες ιδιαίτερες καταστάσεις υπό τους εξής όρους:

1) (...)

2) (...)

3) Οι παραγωγοί των οποίων η γαλακτοκομική παραγωγή, κατά το έτος αναφοράς που λαμβάνεται υπόψη κατ' εφαρμογή του άρθρου 2, έχει επηρεασθεί αισθητά από εξαιρετικά γεγονότα που συνέβησαν πριν ή κατά τη διάρκεια του εν λόγω έτους επιτυγχάνουν, ύστερα από αίτησή τους, να ληφθεί υπόψη ένα άλλο ημερολογιακό έτος αναφοράς μέσα στο χρονικό διάστημα της περιόδου 1981 έως 1983.

Οι εξής καταστάσεις ενδέχεται να δικαιολογήσουν την εφαρμογή του πρώτου εδαφίου:

— μια σοβαρή φυσική καταστροφή που πλήττει κατά σημαντικό τρόπο την εκμετάλλευση του παραγωγού,

— η από ατύχημα καταστροφή των χορτονομών ή των κτιρίων του παραγωγού που προορίζονται για την εκτροφή του ζωικού κεφαλαίου γαλακτοπαραγωγής,

— μια επιζωοτία που πλήττει το σύνολο ή τμήμα του ζωικού κεφαλαίου γαλακτοπαραγωγής.

Τα κράτη μέλη πληροφορούν την Επιτροπή για τις περιπτώσεις εφαρμογής του πρώτου εδαφίου. Ο κατάλογος των καταστάσεων που αναφέρονται στο δεύτερο εδάφιο μπορεί να συμπληρωθεί σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 30 του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68.»

Το άρθρο 3 α, που προστέθηκε με τον *τροποποιητικό κανονισμό (ΕΟΚ) 764/89* του Συμβουλίου, της 20ής Μαρτίου 1989 (ΕΕ L 1989, 84, σ. 2), μετά από τις αποφάσεις της 28ης Απριλίου 1988, 120/86, Mulder (Συλλογή 1988, σ. 2321), και 170/86, von Deetzen (Συλλογή 1988, σ. 2355), προβλέπει:

«1. Ο παραγωγός που αναφέρεται στο άρθρο 12, στοιχείο γ', τρίτο εδάφιο:

— του οποίου η περίοδος μη εμπορίας ή μετατροπής, κατ' εκτέλεση της δεσμεύσεως που αναλαμβάνει δυνάμει του κανονισμού (ΕΟΚ) 1078/77, λήγει μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1983, ή μετά τις 30 Σεπτεμβρίου 1983 στα κράτη μέλη στα οποία η συλλογή γάλακτος των μηνών από τον Απρίλιο έως τον Σεπτέμβριο είναι τουλάχιστον διπλάσια από τη συλλογή των μηνών από τον Οκτώβριο έως τον Μάρτιο του επομένου έτους,

— που δεν έλαβε ποσότητα αναφοράς υπό τις συνθήκες που ορίζονται δυνάμει των άρθρων 5, παράγραφος 4, στοιχείο β', ή/και του άρθρου 9, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1546/88 ή/και, εφόσον πρόκειται για εκείνον στον οποίον εκχωρείται η πριμοδότηση, δυνάμει του άρθρου 2 του παρόντος κανονισμού,

λαμβάνει προσωρινά, κατόπιν αιτήσεώς του που υποβάλλει εντός προθεσμίας τριών μηνών από τις 29 Μαρτίου 1989, ειδική ποσότητα αναφοράς (...)

2. — 6. (...)»

δ) Οι λεπτομέρειες εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς καθορίστηκαν με τον *κανονισμό (ΕΟΚ) 1546/88* της Επιτροπής, της 3ης Ιουνίου 1988, σχετικά με τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 (ΕΕ 1988, L 139, σ. 12).

Το άρθρο 3 του κανονισμού 1546/88 περιέχει συμπληρωματικό κατάλογο των καταστάσεων, στην περίπτωση των οποίων είναι δυνατόν να δικαιολογείται να ληφθεί υπόψη ένα άλλο ημερολογιακό έτος αναφοράς σύμφωνα με το άρθρο 3, σημείο 3, του κανονισμού 857/84. Ο κατάλογος αυτός είναι ο εξής:

«— η απαλλοτρίωση σημαντικού μέρους της χρησιμοποιουμένης γεωργικής εκτάσεως της γεωργικής εκμεταλλεύσεως του παρα-

γωγού, η οποία έχει προκαλέσει προσωρινή μείωση της κτηνοτροφικής εκτάσεως της εκμεταλλεύσεως,

— η μακράς διαρκείας επαγγελματική ανικανότητα του παραγωγού στην περίπτωση που διαχειρίζεται ο ίδιος τη γεωργική εκμετάλλευση,

— η κλοπή ή απώλεια, οφειλομένη σε εξωτερική αιτία, όλου του μέρους του γαλακτοπαραγωγικού ζωικού κεφαλαίου, η οποία έχει επηρεάσει σημαντικά τη γαλακτοπαραγωγή της εκμεταλλεύσεως ».

Το άρθρο 5, παράγραφος 4, του εν λόγω κανονισμού ορίζει:

« 4. Τα κράτη μέλη, εντός των ορίων των ποσοτήτων που αναφέρονται στο άρθρο 6, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 και καθορίζονται στο παράρτημά του, παρέχουν:

α) (...)

β) στους παραγωγούς που αναφέρονται στην παράγραφο 2 ποσότητα αναφοράς που αντιστοιχεί στις πωλήσεις τους των δώδεκα τελευταίων μηνών της δραστηριότητάς τους που προηγούνται της 1ης Αυγούστου 1984, πολλαπλασιαζομένη ενδεχομένως κατά ένα ποσοστό· τα κράτη μέλη καθορίζουν για τους παραγωγούς που δεν έχουν δραστηριότητα δώδεκα μηνών ετήσια ποσότητα αναφοράς σύμφωνα με τις διατάξεις που προβλέπονται παραπάνω.

(...) »

Το άρθρο 9, παράγραφος 2, του ιδίου κανονισμού προβλέπει:

« 2. Στο πλαίσιο των εναλλακτικών λύσεων Α και Β, και αν οι υπόχρεοι άρχισαν τη δραστηριότητά τους μετά την έναρξη της περιόδου αναφοράς, τα κράτη μέλη μπορούν να τους χορηγήσουν μια ποσότητα αναφοράς σύμφωνα με διαδικασία ανάλογη αυτής του άρθρου 5, παράγραφος 4, στοιχείο β'. »

2. *Η διαφορά της κύριας δίκης*

α) Ο William Dowling, κάτοχος γεωργικής εκμεταλλεύσεως, ανέλαβε την υποχρέωση, δυνάμει του άρθρου 3 του προαναφερθέντος κανονισμού 1078/77, να μη παραδίδει γάλα ή γαλακτοκομικά προϊόντα κατά τη διάρκεια της περιόδου μεταξύ 23ης Νοεμβρίου 1978 και 22ας Νοεμβρίου 1982· ως αντιπαροχή έλαβε πριμοδότηση μετατροπής.

Τον Αύγουστο 1980, ο Dowling υπέστη καρδιακή προσβολή και, τον Φεβρουάριο 1981, υποβλήθηκε σε εγχείριση ανοικτής καρδιάς. Ως εκ τούτου δεν ήταν πλέον σε θέση να εργάζεται έως το 1984, έτος κατά τη διάρκεια του οποίου ανέλαβε εκ νέου εργασία, απασχολούμενος στην αρχή περιορισμένα και βαθμηδόν ενεργότερα.

Δεδομένου ότι η Ιρλανδία επέλεξε το ημερολογιακό έτος 1983 ως έτος αναφοράς για το σύστημα συμπληρωματικής εισφοράς, ο Dowling δεν μπορούσε να λάβει ποσότητα αναφοράς, δυνάμει του συστήματος αυτού, εφόσον δεν δικαιολογούσε παραδόσεις γάλακτος πραγματοποιηθείσες το 1983.

Στις 21 Ιουλίου 1989, ο Dowling ζήτησε από το Υπουργείο Γεωργίας να του παράσχει ειδική ποσότητα αναφοράς βάσει του προαναφερθέντος κανονισμού 764/89. Η αίτησή του δεν έγινε δεκτή για τον λόγο ότι η περίοδός του μετατροπής δυνάμει του συστήματος πριμοδοτήσεων είχε λήξει πριν από την 1η Οκτωβρίου 1983. Ο Dowling άσκησε κατά της αρνητικής αυτής αποφάσεως προσφυγή ενώπιον του High Court of Ireland, η οποία απορρίφθηκε με απόφαση της 18ης Ιανουαρίου 1990.

Η διαφορά ήχθη ενώπιον του Supreme Court of Ireland, αυτό δε, με Διάταξη της 2ας Μαρτίου 1990, ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

« Δικαιούται προσωρινής ειδικής ποσότητας αναφοράς βάσει του άρθρου 3γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονονισμό (ΕΟΚ) 764/89, παραγωγός που

— διέξοψε την παραγωγή γάλακτος, για να λάβει πριμοδότηση μετατροπής βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) 1078/77, για την περίοδο από 23 Νοεμβρίου 1978 έως 22 Νοεμβρίου 1982·

— κατέστη ανίκανος προς εργασία κατά το 1983 και, γι' αυτόν τον λόγο, δεν ήταν σε θέση να αρχίσει εκ νέου να ασχολείται με την παραγωγή γάλακτος κατά το έτος αυτό, υπ' αυτές δε τις συνθήκες οι εθνικές αρχές δέχθηκαν στη συνέχεια ότι εδικαιούτο να ορίσει είτε το 1981 είτε το 1982 ως εναλλακτικό έτος αναφοράς, σύμφωνα προς τις διατάξεις του άρθρου 3, σημείο 3, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84·

— δεν ήταν όμως σε θέση να επικαλεστεί την παραγωγή του γάλακτος κατά τα έτη 1981 ή 1982 προκειμένου να του παρασχεθεί ποσότητα αναφοράς βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84, λόγω του ότι τα δύο αυτά έτη περιλαμβάνονταν στην προαναφερθείσα τετραετή περίοδο μετατροπής; »

3. *Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου*

Η Διάταξη περί παραπομπής πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 22 Μαρτίου 1990.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 του Πρωτοκόλλου περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου της ΕΟΚ, γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν ο William Dowling, εκπροσωπούμενος από τον Derrick Wyatt, barrister, και τον Brian A. Carroll, solicitor, η Ιρλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπουμένη από τον Louis J. Dockery, Chief State Solicitor, και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένη από τους Patrick Hetsch και Xavier Lewis, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας της.

Το Δικαστήριο, κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, αποφάσισε, στις 12 Δεκεμβρίου 1991, να αναθέσει την υπόθεση στο τρίτο τμήμα, σύμφωνα προς το άρθρο 95 του Κανονισμού Διαδικασίας και να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγουμένη διεξαγωγή αποδείξεων.

II — Γραπτές παρατηρήσεις

1. Ο *Dowling* υπενθυμίζει ότι η εφαρμοστέα κανονιστική ρύθμιση ορίζει ότι αγρότης δια-

χειριζόμενος τη δική του εκμετάλλευση, ο οποίος κατέστη ανίκανος προς άσκηση επαγγέλματος κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς 1983, δικαιούται να δηλώσει το 1981 ή το 1982 ως εναλλακτικό έτος αναφοράς. Δεδομένου όμως ότι αμφότερα τα έτη αυτά καλύπτονταν εν προκειμένω από την περίοδο μετατροπής, ο Dowling υποστηρίζει ότι δικαιούται να αντικαταστήσει το 1983 με το 1981 ή το 1982 για κάθε σκοπό που έχει σχέση με το έτος αναφοράς, συμπεριλαμβανομένου και του δικαιώματος για ειδική ποσότητα αναφοράς βάσει του κανονισμού 857/84, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 764/89.

Η αναφορά στη λήξη της περιόδου μη εμπορίας ή μετατροπής μετά την 1η Οκτωβρίου 1983, που περιλαμβάνεται στον κανονισμό 764/89, αποσκοπεί στην προστασία των παραγωγών, των οποίων το έτος αναφοράς βρισκόταν εντός της περιόδου μη εμπορίας ή μετατροπής. Συνεπώς, το κείμενο πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι αποβλέπει στη λήξη της περιόδου μετά την 1η Οκτωβρίου 1983 ή μετά την τελευταία ημέρα ενός των άλλων δύο ετών αναφοράς που μπορούν να εφαρμόζονται στον παραγωγό βάσει των συναφών κανονισμών για θέματα ποσοστώσεων.

Ο Dowling προσθέτει ότι συνεπάγεται δυσμενή διάκριση το να χορηγηθεί ειδική ποσότητα αναφοράς σε παραγωγό του οποίου το έτος αναφοράς, έστω το 1983, περιλαμβανόταν εντός περιόδου μη εμπορίας ή μετατροπής, ενώ η εν λόγω ειδική ποσότητα αναφοράς δεν χορηγήθηκε σε παραγωγό που βρίσκεται στην κατάσταση του Dowling, ενός των παραγωγών που υπάγονται σε « ειδική περίπτωση » για την οποία το έτος αναφοράς δεν ήταν το 1983, αλλά, κατά δική του επιλογή, είτε το 1981 είτε το 1982.

Ο Dowling διευκρινίζει ότι συνεπάγεται, εξάλλου, δυσμενή διάκριση το να τον περιορίσουν σε ένα μόνο έτος αναφοράς, δηλαδή το 1983, κατά τη διάρκεια του οποίου ήταν ανίκανος προς εργασία, ενώ ο συνήθης κάτοχος ποσοστώσεως που ήταν ανίκανος προς εργασία κατά τη διάρκεια του έτους 1983 θα έχει το δικαίωμα να επικαλεσθεί, ως άλλο έτος αναφοράς, είτε το 1981 είτε το 1982. Αυτή η δυσμενής διάκριση δεν μπορεί να δικαιολογηθεί λόγω του ότι ο εφεσείων δεν είχε παραγάγει γάλα κατά τη διάρκεια των ετών 1981 ή 1982, εφόσον τα έτη αυτά ήσαν έτη καλυπτόμενα από τη σύμβαση μετατροπής, και λόγω του ότι το να μη ληφθούν υπόψη τα έτη αυτά θα ήταν ασυμβίβαστο προς τις αρχές που απορρέουν από την προαναφερθείσα απόφαση της 28ης Απριλίου 1988 στην υπόθεση 120/86.

Κατά τον Dowling, από αυτό έπεται ότι, καθόσον είναι αναγκαίο, το άρθρο 3α του κανονισμού 857/84 και το άρθρο 3 του κανονισμού 1546/88 πρέπει να εφαρμόζονται κατ' αναλογία στον παραγωγό που βρίσκεται στην κατάσταση του εφεσείοντος της κύριας δίκης.

Ο Dowling προσθέτει ότι, κατά τη γνώμη του, ο κανονισμός 764/89 είναι έγκυρος και πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο ώστε να επιτρέπεται η χορήγηση προσωρινής ειδικής ποσότητας αναφοράς στους οικείους παραγωγούς. Εν πάση περιπτώσει, αν ο κανονισμός αυτός κηρυχθεί άκυρος, λόγω δυσμενούς διακρίσεως οφειλομένης στο ότι δεν υπάρχουν διατάξεις ληφθείσες από τα κοινοτικά θεσμικά όργανα, το Δικαστήριο θα πρέπει να κρίνει ότι οι εθνικές αρχές υποχρεούνται να συνεχίσουν να εφαρμόζουν τον κανονισμό αυτό, επεκτείνοντας την εφαρμογή του στα πρόσωπα τα οποία μέχρι τώρα υφίστανται τη διαπιστωθείσα δυσμενή διάκριση (βλ. απόφαση της 29ης Ιουνίου 1988, 300/86, Landschoot, Συλλογή 1988, σ. 3443, σκέψεις 22 έως 25).

Καταλήγοντας, ο Dowling προτείνει στο προδικαστικό ερώτημα να δοθεί η εξής απάντηση:

« 1. Δικαιούται προσωρινής ειδικής ποσότητας αναφοράς βάσει του άρθρου 3α του κανονισμού 857/84, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 764/89, ο παραγωγός που

— διέκοψε την παραγωγή γάλακτος, για να λάβει πριμοδότηση μετατροπής βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) 1078/77, για την περίοδο από 23 Νοεμβρίου 1978 έως 22 Νοεμβρίου 1982·

— κατέστη ανίκανος προς εργασία κατά το 1983 και, γι' αυτόν τον λόγο, δεν ήταν σε θέση να αρχίσει εκ νέου να ασχολείται με την παραγωγή γάλακτος κατά το έτος αυτό, υπ' αυτές δε τις συνθήκες οι εθνικές αρχές δέχθηκαν στη συνέχεια ότι εδικαιούτο να ορίσει είτε το 1981 είτε το 1982 ως εναλλακτικό έτος αναφοράς, σύμφωνα προς τις διατάξεις του άρθρου 3, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84·

— δεν ήταν όμως σε θέση να επικαλεστεί την παραγωγή του γάλακτος κατά τα έτη 1981 ή 1982, προκειμένου να του παρασχεθεί ποσότητα αναφοράς βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84, λόγω του ότι τα δύο αυτά έτη περιλαμβάνονταν στην προαναφερθείσα τετραετή περίοδο μετατροπής.

2. Κατά την εκτίμηση της τηρήσεως εκ μέρους του εφεσείοντος των προθεσμιών που καθορίζονται με τους κανονισμούς 764/89 και 1033/89, οι αρμόδιες εθνικές αρχές πρέπει να λάβουν υπόψη την κατάσταση νομικής αβεβαιότητας στην οποία βρέθηκε ο εφεσείων κατά τη διάρκεια της πριν από την παρούσα απόφαση του Δικαστηρίου περιόδου και οφείλουν να μη τον θεωρήσουν εκπρόθεσμο παρά τη λήξη της αποκλειστικής προθεσμίας, καθόσον είναι αναγκαίο προκειμένου να του δοθεί εύλογη δυνατότητα να αποδείξει την ικανότητά του να παράγει στην εκμετάλλευσή του τις απαιτούμενες ποσότητες γάλακτος. »

2. Η *Ιρλανδική Κυβέρνηση* παρατηρεί εκ προοιμίου ότι το προδικαστικό ερώτημα αφορά στην πραγματικότητα το άρθρο 3α και όχι το άρθρο 3γ του κανονισμού 857/84, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 764/89. Στο ερώτημα αυτό πρέπει να δοθεί αρνητική απάντηση.

Κατά την Ιρλανδική Κυβέρνηση, από τη σαφή και ρητή πρόθεση του κανονισμού προκύπτει ότι ο παραγωγός που βρίσκεται στην κατάσταση του Dowling δεν δικαιούται προσωρινής ειδικής ποσότητας αναφοράς. Πράγματι, με την προαναφερθείσα απόφαση της 28ης Απριλίου 1988, 120/86, το Δικαστήριο έκρινε ότι τα άρθρα 3 και 4 του κανονισμού 857/84 απαριθμούν περιοριστικώς τις καταστάσεις κατά τις οποίες μπορούν να χορηγηθούν από τα κράτη μέλη ειδικές ή συμπληρωματικές ποσότητες αναφοράς. Δεδομένου ότι οι διατάξεις αυτές δεν αφορούν την κατάσταση παραγωγού ο οποίος δεν παρέδωσε γάλα κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς λόγω υποχρεώσεως μη εμπορίας την οποία ανέλαβε βάσει του κανονισμού 1078/77, αυτός ο παραγωγός δεν μπορεί να αξιώσει να του χορηγηθεί ποσότητα αναφοράς παρά μόνο εφόσον εμπίπτει σε μία ή περισσότερες από τις ειδικώς προβλεπόμενες προς τούτο περιπτώσεις.

Συνεπώς, η Ιρλανδική Κυβέρνηση θεωρεί ότι, κατά τη νομοθετική πρακτική και τη νομο-

λογία του Δικαστηρίου, ο κατάλογος των ιδιαιτέρων καταστάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 3 του κανονισμού 857/84, όπως αυτός συμπληρώθηκε, είναι εξαντλητικός και ότι μία κατάσταση όπως αυτή του Dowling δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού το οποίο καθορίζεται ρητώς. Η Ιρλανδική Κυβέρνηση προσθέτει ότι, εν προκειμένω, η κατ' αναλογία εφαρμογή άλλης νομοθετικής διατάξεως προοριζομένης να καλύψει νομικό κενό δεν είναι δυνατή, δεδομένου ότι αυτή η κατ' αναλογία εφαρμογή αποκλείεται στην περίπτωση κατά την οποία ένας κανονισμός είναι αντίθετος προς γενική αρχή του δικαίου λόγω του σαφούς και ρητού σκοπού του κανονισμού και όχι λόγω απλής παραλείψεως.

Καθόσον η εφαρμογή του άρθρου 3α του κανονισμού 857/84, όπως τροποποιήθηκε, είναι αντίθετη προς τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, η Ιρλανδική Κυβέρνηση θεωρεί ότι η ακριβώς καθοριζομένη προθεσμία (« στις 30 Σεπτεμβρίου 1983 ή μετά τις 30 Σεπτεμβρίου 1983 ») δεν επιδέχεται καμία άλλη ερμηνεία πλην αυτής του αμέσου νοήματος του κειμένου. Το γεγονός της προβλέψεως ημερομηνιών ή ακριβών προθεσμιών συνιστά σύνηθες χαρακτηριστικό της οικονομικής νομοθεσίας, η δε επίκληση των γενικών αρχών του δικαίου προκειμένου να τροποποιηθεί, σ' αυτή τη νομοθεσία, η σαφής πρόθεση του νομοθέτη συνιστά απαράδεκτη μορφή ερμηνείας.

3. Η *Επιτροπή* υπενθυμίζει ότι το άρθρο 3, παράγραφος 3, του κανονισμού 857/84 του Συμβουλίου, σε συνδυασμό με τον κανονισμό 1546/88 της Επιτροπής, προβλέπει τη δυνατότητα να ληφθεί υπόψη ένα άλλο ημερολογιακό έτος αναφοράς εντός της περιόδου 1981 έως 1983, οσάκις ο παραγωγός κατέστη ανίκανος να ασκεί το επάγγελμά του. Πάντως, δεδομένου ότι οι διατάξεις αυτές δεν προβλέπουν τη δυνατότητα, για τους παραγωγούς, να λαμβάνονται υπόψη οι παραδόσεις τους γάλακτος που πραγματοποιήθηκαν εκτός της περιόδου 1981 έως 1983, αυτή η δυνατότητα πρέπει να θεωρείται ως αποκλειομένη, ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία οι ενδιαφερόμενοι δεν είχαν αντιπροσωπευτική παραγωγή καθόλη την περίοδο αυτή. Η διαφορετική μεταχείριση που προκύπτει από αυτό, μεταξύ των παραγωγών των οποίων η παραγωγή γάλακτος μειώθηκε αισθητά καθόλη την περίοδο 1981 έως 1983 και οι οποίοι δεν μπορούν να λάβουν ατομική ποσότητα υπολογιζομένη βάσει μιας αντιπροσωπευτικής παραγωγής αφενός και αυτών που μπορούν να επιδείξουν μία αντιπροσωπευτική παραγωγή αφετέρου, δικαιολογείται από την ανάγκη να περιοριστεί ο αριθμός των ετών που μπορούν να ληφθούν υπόψη ως έτη αναφοράς, την οποία υπαγορεύει συγχρόνως η ασφάλεια δικαίου και η αποτελεσματικότητα του συστήματος (απόφαση της 17ης Μαΐου 1988, 84/87, Erpelding, Συλλογή 1988, σ. 2647).

Κατά την Επιτροπή, η συσταλτική ερμηνεία του προβλεπομένου από το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 764/89 όρου είναι σύμφωνη προς το πνεύμα του συστήματος. Πράγματι, το θεσπισθέν με τον κανονισμό αυτόν σύστημα δεν επινοήθηκε προκειμένου να καθίσταται δυνατή η χορήγηση ποσότητας αναφοράς στους παραγωγούς που δεν παρήγαγαν γάλα κατά την εν λόγω περίοδο λόγω εξαιρετικών γεγονότων, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 3, του κανονισμού 857/84 και του άρθρου 3 του κανονισμού 1546/88.

Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι ήταν αναγκαίο να καθοριστεί στις 31 Δεκεμβρίου 1983 ή στις 30 Σεπτεμβρίου 1983, κατά περίπτωση, η λήξη της περιόδου μη εμπορίας ή μετατροπής που καθιστά δυνατό το ευεργέτημα ειδικής ποσότητας αναφοράς βάσει του κανονισμού

764/89, προκειμένου να αποφευχθεί όσον είναι δυνατό η σωρευτική εφαρμογή του γενικού συστήματος που προβλέπεται από το άρθρο 5γ του κανονισμού 804/68 και του συστήματος που θεσπίστηκε με τον κανονισμό 764/89. Πάντως, για να είναι δυνατή η ορθή λειτουργία του συστήματος, η ταυτόχρονη εφαρμογή τους είναι δυνατή κατά τη διάρκεια τριών μηνών, και κατά τη διάρκεια έξι μηνών στην Ιρλανδία, δεδομένων των ημερομηνιών εφαρμογής των δύο συστημάτων.

Η Επιτροπή προσθέτει ότι, αν ένας παραγωγός δεν μπόρεσε να παραγάγει γάλα κατά τη διάρκεια των δώδεκα μηνών του έτους αναφοράς, μπορεί να λάβει, δυνάμει των άρθρων 9, παράγραφος 2, και 5, παράγραφος 4, στοιχείο β', του κανονισμού 1546/88, ποσότητα αναφοράς στο πλαίσιο του γενικού συστήματος των ποσοστώσεων που θεσπίστηκε με τους κανονισμούς 856/84 και 857/84 εντός του πλαισίου της εθνικής εφεδρικής ποσότητας. Η εν λόγω ποσότητα αναφοράς υπολογίζεται βάσει των πωλήσεων του παραγωγού κατά τη διάρκεια των δώδεκα τελευταίων μηνών δραστηριότητας πριν από την 1η Απριλίου 1984 ή, αν ασκεί τις δραστηριότητές του για διάστημα κάτω των δώδεκα τελευταίων μηνών, βάσει των πραγματικών πωλήσεων. Η δυνατότητα αυτή προβλέπεται ρητώς στη δεύτερη περίπτωση του άρθρου 3α του κανονισμού 857/84, εισαχθείσα με το άρθρο 1 του κανονισμού 764/89.

Καταλήγοντας, η Επιτροπή προτείνει στο προδικαστικό ερώτημα να δοθεί η εξής απάντηση:

« 1. Το άρθρο 3α του κανονισμού 857/84 του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 764/89 του Συμβουλίου, πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι ένας παραγωγός δεν δικαιούται ειδικής ποσότητας αναφοράς στην περίπτωση κατά την οποία

— διέκοψε την παραγωγή γάλακτος, για να λάβει πριμοδότηση μετατροπής βάσει του κανονισμού 1078/77, για την περίοδο από 23 Νοεμβρίου 1978 έως 22 Νοεμβρίου 1982·

— κατέστη ανίκανος προς εργασία κατά το 1983 και, γι' αυτό τον λόγο, δεν ήταν σε θέση να αρχίσει εκ νέου να ασχολείται με την παραγωγή γάλακτος κατά το έτος αυτό· υπ' αυτές δε τις συνθήκες, οι εθνικές αρχές δέχθηκαν στη συνέχεια ότι είχε το δικαίωμα να ορίσει είτε το 1981 είτε το 1982 ως εναλλακτικό έτος αναφοράς, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 3, του κανονισμού 857/84·

— δεν ήταν όμως σε θέση να εμφανίσει παραγωγή γάλακτος κατά τα έτη 1981 ή 1982, ώστε να εξασφαλίσει κάποια ποσότητα αναφοράς βάσει του κανονισμού 857/84, διότι και τα δύο αυτά έτη περιλαμβάνονταν στην προαναφερθείσα τετραετή περίοδο μετατροπής.

2. Οσάκις ένας παραγωγός δεν παρήγαγε γάλα κατά τη διάρκεια των δώδεκα μηνών του έτους αναφοράς, είναι δυνατό να του χορηγηθεί ποσότητα αναφοράς βάσει των άρθρων 9, παράγραφος 2, και 5, παράγραφος 4, στοιχείο β', του κανονισμού 1546/88 της Επιτροπής. »

M. Zuleeg
εισηγητής δικαστής